

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje dražbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Od uredništva. — Razglas glede oddaje plemenske perutnine štajerske pasme. — Slaba znamenja. — Goveji hlevi in gnojišča. — Koliko mleka dajejo posebne pasme goveda na Štajerskem. — Vzreja prašičkov. — Zatiranje pirnice. — Reja kuncev in poljedelstvo. — Za pokrivanje streh se rabi uspešno cena opeka iz cementa. — Poročila o stanju hmelja. — Tržna poročila. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznani. — Priloga: Prospekt Gödingerjeve opekarne bratov Redlich (Göding).

Z ozirom na to, da se že dalje časa ponatiskujejo članki iz „Gospodarskega Glasnika“ in „Zadruga“ brez našega izrecnega dovoljenja in brez navedenega vira, je podpisano uredništvo prisiljeno izjaviti, da je ponatis katerega koli članka dovoljen le, če se navede vir.

Uredništvo.

Razglas glede oddaje plemenske perutnine štajerske pasme.

Prošnje za subvencijsko perutnino štajerske pasme se bodo letos vsled sklepa osrednjega odbora le tedaj upoštevale, če bodo došle do določenega roka (za letos se je določil

25. junij 1909

kot zadnji rok). Na prošnje, ki nam bodo došle pozneje, se brez izjeme ne bo oziralo do določenega roka.

Posamezni prošniki, ki morajo biti člani kmetijske družbe, morajo svoje prošnje vložiti pri oni podružnici, pri kateri so člani. Podružnice morajo prošnje vestno presoditi po vseh faktorjih, ki pridejo v vpoštev (ali je oseba zanesljiva, ali je gospodarstvo primerno za rejo perutnine, ali je lega suha, imajo li kokoši dovolj prostora, da se lahko gibljejo, ali je kako jamstvo, da bo plemo ostalo čisto) in jih potem skupno predložiti družbi.

Na Gornje Štajersko se dajejo principijelno le staroštajerske kure, na Srednje Štajersko bo družba dajala ali sulmadske ali staroštajerske kokoši kakoršne so pač krajevne razmere, kar se mora vse v prošnji navesti.

Prošniki za cel rod perutnine morajo podpisati sledečo obveznico:

„Podpisani prosi pri c. kr. kmetijski družbi za enega petelina in kokoši pasme in se obveže, da bo, če jih dobi, s prodajo in oddajo tujepasemske perutnine, kolikor je ima doma, skrbel za čisto plemensko vzrejo dobljene perutnine, da se bo ravnal po eventualnih nasvetih gospodov potovalnih učiteljev in bo po možnosti (z od-

dajanjem in zamenjavo jajec) skrbel za razširjenje te pasme. V Gradcu, 25. maja 1909.

Od osrednjega odbora c. kr. štajerske kmetijske družbe.

Načelnik: Glavni tajnik:
Attems l. r. Juvan l. r.

Slaba znamenja.

Slaba znamenja se nam res kažejo. Če gremo po naših poljih in lokah, ogleujemo travo in setve, potem moramo obžalovati njih veliko redkost in si reči, da bomo letos doživeli zopet pomanjkanje zaradi suše, kar nam dela že sedaj velike skrbi. Kajti če bi padlo tudi še dovolj dežja, se to, kar se je v spomladi pri rasti zamudilo, ne da več popraviti. Razmeroma strogi zimi s precejšno množino snega je sledila suha mrzla spomlad, v teku katere je zemlja sneg naravnost žejno popila, da je dobila za vire kaj vode, ne da bi imela sama od tega kaj koristi. Naše upanje, da se bodo travniki na novo pomladili in da bode vsled lanske suše poškodovana trava pogrnala nove poganjke, se je izjalovilo. Že sedaj lahko prepričano trdimo, da bo sena — kar je pri krmi sploh največjega pomena — manj ko srednji pridelek, kar je tem bolj slabo, ker ni krme nikjer več v zalogi in je vsled tega prisiljena večina kmetov, da bo morala komaj nekoliko poraščene travnike ali spasti ali pa že zeleno kositi za krmo. Če potujemo po deželi, srečavamo povsodi skrbipolne obraze, ki zro s strahom v bodočnost. Bodočnosti se boje celo premožni kmetovavci.

K temu pa prihaja še zelo obtežujoča okolnost: tudi naše upanje, da se bode zboljšala cena živini, je ostalo neizpolnjeno. Človek bi lahko pričakoval, da se bode vsled zmanjšane števila živine, ki ga je povzročilo lansko pomanjkanje krme, cena živine zboljšala. To pa se nikakor ni zgodilo. Merodajni sejmji po deželi kažejo tako slab promet, da morajo živinotržci kakor doslej računati s cenami, ki pomenjajo za njih direktno izgubo. Iz tega se pač vidi, da imamo živine nad potrebo in da je trditev naših nasprotnikov, da primanjkuje pri nas živine, le drzna izmišljotina.

Vedno in vedno moramo opozarjati tudi na to, da vplivajo tukaj tudi škodljivo spremenjene razmere na polju našega izvoza živine. V Nemčijo in v Švico ne moremo vsled zvišane carine izvažati več toliko živine in zato ni čuda, če se živina ustavlja pri nas in polni naše domače sejme. Nobenega dvoma ni, da se bliža naše kmetijstvo, posebno kar zadeva živinorejo, naravnost polomu, ki bo tem večji in hujši, ker tvori živinoreja v našem kmetijstvu največji in skoro edini izdatnejši vir dohodkov. Zato treba najresnejše pozornosti merodajnih krogov, da se tukaj reši, kar se da. Pod vsemi okolnostmi se mora takoj, pravočasno, premišljeno in izdatno začeti akcija zoper pomanjkanje. Poleg tega pa moramo posvetiti glavno pozornost temu, da se neizogiben polom v našem živinorejstvu ne bo še pospešil s trgovinsko političnimi odredbami. Zalibog ne vidimo za to potrebo dovoljnega umevanja in smo zato prepričani, da bo potrebna vsa naša moč in naš solidaričen nastop, da se izognemo tej eventualnosti. Zato bo dobro za naše kmetovavce, če bodo svojo pozornost obrnili na to, da se posebno v trgovinsko političnih stvareh ne bodo iz strankarskih ozirov prodajale njihove koristi, kajti nikak nadomestek, najsi bo že na tem ali na onem polju, ne more izravnati in povrniti velikanske škode, če se ne bo brezpogojno varovala naša živinoreja pred carinskim inozemstvom. (Mi opozarjamo v tem oziru samo na nevarnost, ki preti naši živinoreji iz balkanskih držav).

Mi upamo in pričakujemo od agrarnih poslancev, da se bodo v teh težkih časih popolnoma zavedali svojih dolžnosti in porabili ves svoj vpliv, da se nam bo narodno premoženje, ki ga reprezentira naša živinoreja, ohranilo. Ves naš državni položaj je v finančijelnem oziru žalibog tak, da naša živinoreja ne more pričakovati zmanjšanja davčnih bremen, ampak prej še zvišanje. Tudi v drugih rečeh gospodarske politike se lahko trdi, da so tako dolgo brez pomena, dokler se ne izpolni najvažnejša zahteva vsakatero agrarne reforme, ki obstoja v tem, da dobi naše domače kmetijsko delo v polnem obsegu zaslužno plačilo.

Upamo, da so si naši člani in bravei

svesti nevarnega položaja in da bodo, ne da bi obupali, pravočasno porabili vsa sredstva, da se bode ta nevarnost odvrnila.

Glavni tajnik Juvan.

Goveji hlevi in gnojišča.

Štajersko kmetijstvo se ima za marsikaj koristnega in pospeševalnega zahvaliti veliki skrbi deželnega zbora in deželnega odbora. Pred kratkim je štajerski deželni odbor zopet dal dokaz svoje naklonjenosti in je dal kmetovavcem zelo lepo knjigo, ki govori o najprimernejših govejih hlevih in o gnojiščih v dolini in na planini. „Die zweckmäßigste Bauart von Rinderstallungen und Dungstätten im Tal und auf der Alpe“ je naslovljena knjiga, ki sta jo spisala znana strokovnjaka na teh poljih, A. Schwarz, deželni nadinženier in dr. R. Schuppli, ravnatelj deželne šole za planšarstvo v Grabnerhofu. To krasno delo se precej razlikuje od šablonskih del sorodne strokovne literature, ker gre vsej stvari povsodi do živega in ker je proračunjeno s posebnim ozirom na štajerske razmere. Knjiga obsega 279 strani velike osmerke in ima poleg 86 podob v tisku še 8 risnih in poračunjenih načrtov. Delo je torej veliko in obsežno, ki govori o eni najvažnejših strok kmetijskega stavbarstva, o hlevskih stavbah in gnojiščih. Snov je popolnoma obdelana z ozirom na vsakokratne posebne razmere in zelo lahko umljivo, tako da si lahko vsak kmetovavec in stavbeni mojster na deželi izbere svoj poseben slučaj, ki je za njegove razmere najbolj primeren. Visoki deželni odbor je šel v svoji darežljivosti tako daleč, da je dal c. kr. kmetijski družbi toliko izvodov te knjige brezplačno na razpolago, da je lahko dobila vsaka kmetijska podružnica in vsak član osrednjega odbora svoj izvod, tako da so dobili s tako razumno razdelitvijo te knjige vsi člani naših podružnic, ki bodo kedaj stavili hleve ali napravljali gnojišča, ugodno priliko, da si knjigo od podružnice izposodijo, da jo proučujejo in da si potem na podlagi knjige in s pomočjo kakega stavbenega mojstra na deželi lahko ustvarijo svoj primeren načrt. To bo tem lažje, ker ima knjiga veliko izdelanih črtežev s proračunom stroškov za stavbe po plani in na planini in ker je med temi mnogo takih, ki so že izdelani, tako da se lahko ob vsakem času ogledajo, kakšni so. Cena za knjigo (3 K 60 v) je tako nizko nastavljena, da si jo lahko tudi manj premožni naročijo. Knjiga se priporoča tudi iz tega vzroka, ker se lahko delodajavci iz nje orientirajo in poučijo o načrtu stavbenega mojstra in o preračunanih stroških. Skupno imamo 18 načrtov, izmed katerih jih je 10 načrtov o hlevskih stavbah in gnojiščih na plani za 74, 69, 48, 46, 41, 39, 26, 17 in 12 glav goveda razne starosti in raznih rabnih vrst, dočim govori 7 načrtov o hlevskih stavbah na planini z gnojišči in s spravljanjem vode za 64, 48, 36, 30, 24, 20 in 10 glav goveje živine in poseben projekt za ločen kozolec za krmo. Torej je izbira za vse lege in razmere zelo velika. Te informacije podpirajo izdatno vsepovsodi preračunani stroški, pri čemer so nastavljene

normalne enotne cene, ki jih vsak kmetovavec lahko zamenja s cenami, ki so navadne v njegovem kraju. K tem proračunom so se seveda morali povsodi vzeti tudi stroški za delo in tvarino, ki se pri takih stavbah rabi, a tudi stroški za ono delo in oni material, ki ga kmet navadno ne vidi v denarni vrednosti, ker dobiva vse to iz svojega gospodarstva in ker mu tega ni treba jemati kje drugje. To moramo izrečno navesti, ker bi se sicer pri površnem pregledovanju proračunov lahko vzbudilo mnenje, da so vsi ti načrti zelo dragi.

Vsak kmetovavec pa si bo lahko iz navedenih načrtov izločil stroške za ono delo in material, ki ga opravi, oziroma spravi sam, ki mu ga torej ni treba plačati, in si bo tako lahko določil ono svoto, ki jo mora plačati v gotovini. S tega stališča se mora s posebnim zadovoljstvom priznati, da se pisatelja pri sestavljanju tega dela nista ozirala samo na strokovna načela, ki veljajo danes pri stavljanju govejih hlevov in napravljanju gnojišč, ampak tudi na pomanjkanje denarja pri kmetu in da sta skušala vso stvar urediti preprosto in ceno, tako da se lahko tudi manj premožen posestnik posluži pri kaki stavbi kakega načrta.

Tudi o obliki hleva govorita pisatelja — ali naj bo podolgovat ali povprečen — zelo temeljito in se v slučajih, kjer je to lahko mogoče, izrekata za povprečen hlev, ker je bolj cen in bolj ustreza svojemu namenu. On ima mnoge prednosti, kakor manjšo nevarnost pri boleznih, večji mir za žival, možnost lažjega oskrbovanja živine, lahko ločitev po starosti in rabi, enakomerno razdelitev toplote, boljše prezračevanje i. t. d.

Predno sklenemo ta odstavek, moramo opozoriti na neko dejstvo, ki bo med strokovnjaki mogoče povzročilo kritična razmatranja, ki pa po naših mislih za to ne daje povoda, ampak ki se naj povsodi prepusti kmetovavcu na prosto voljo. To je dolžina in širina stojišča za posamezne starosti in porabne kategorije goveje živine, kakor tudi širina in globčina kanala za gnojnico. O teh stvarih se je mnogo govorilo in pisalo. Mi pa mislimo, da si oni, ki stavi, lahko te dimenzije tako izbere in razdeli, kakor se mu zde v njegovih razmerah najbolj primerne.

Vse slike in risbe v knjigi so nele izredno skrbno, mojstrsko in lepo izdelane, ampak so tudi zelo lahko umljive in pregledne, tako da si lahko vsakdo pridobi brez posebne strokovne izobrazbe natančen vpogled v stavbo, dejstvo, ki ga pri enakih delih večkrat proglašamo in ki se torej ne more dovolj visoko ceniti.

Dočim se torej lahko bravec od str. 95. do 279 te knjige s pomočjo slik in črtežev in 8 priloženih tabel natanko pouči o prej imenovanih načrtih in njihovih stroških, se lahko od str. 1. do 95. pouči o znanstvenih načelih, ki so pri govejskih hlevih in gnojiščih merodajna. S tem prehajamo k pravemu, temeljnemu delu knjige, ki se mora opazovati nele s praktično ekonomskega stališča, ampak tudi s poučnega in ki obsega za kmetovavca kopo stvari, ki jih je treba znati, zelo

dragoceno zakladnico vseh za povzdigo živinoreje neobhodno potrebnih pomočkov.

Po poučnem uvodu, v katerem razvijata cenjena pisatelja načela, ki so ju vodila pri sestavljanju knjige, slede sledeča poglavja: I. Splošna načela pri stavljanju govejih hlevov s sledečimi pododdelki: a) lega, b) prostor in površina, c) svetloba, d) zrak (ventilacija in hlevska toplota), e) voda, f) obzidje in strop pri hlevu, g) hlevska tla, h) vrata in okna, i) streha, k) jarki za gnojnico, l) stojišče in ležišče, m) jasli, n) priprave in shrambe za krmo in krmila. II. Splošna načela za gnojišča in gnojnične jame. Pri izberi najbolj primernega stobišča se jemljejo na kratko vse stvari v vpoštev, ki se morajo vpoštevati po legi (na plani ali na planini) in po načinu krmljenja (paša, zelena, mešana, suha krma), osrednja lega, lahko dovažanje in odvažanje, suha tla, solnčna, pred vetrom zavarovana lega, dober tlak in lahko napajanje. Pri potrebi prostora se opozarja na to, da prevelik prostor hlev nele zelo podraži, ampak da tudi za oskrbovanje živine ni ravno primeren; živina se težko čedi, kar prihaja posebno pri velikem mlekarstvu zelo v vpoštev. Z ozirom na navade v Holandskem, Frizlandskem, Holštanskem, Danskem in v Švici se za kraje s pašo in krmo priporoča delati stojišča razmeroma kratka in napraviti globoke jarke za blato, kjer je malo stelje, v krajih pa, kjer je poljedelstvo zelo razvito, kjer je torej dovolj stelje, se lahko stojišče naredi razumno daljše, ker se večja nesnaga lahko popravi in pokrije s steljo. Ne smemo pa zamolčati, da postane z večjim stojiščem tudi hlevska površina večja in da se s tem tudi naravno zvišajo stroški.

Velikost stojišč, jarkov za gnojnico in hodnikov. Za prvo vrsto znaša dolžina stojišča pri bikih in volih 2.15 m, širina 1.15 m, pri kravah nad 500 kg dolžina stojišča 2 m, širina 1 m, pri kravah pod 500 kg dolžina stojišča 1.90 m, širina 0.95 m, pri mladi živini od 300 do 400 kg dolžina stojišča 1.80 m, širina 0.90 m. Jarek za gnojnico je 0.35 m širok in 0.33 m globok, širina hodnika znaša za bike 1.30 m, za krave nad 500 kg 1.20 m, pod 500 kg teže 1.10 m, za mlado živino 1 m. Mere za hleve z dolgimi stojišči in plitvimi jarki za gnojnico znašajo za bike in vole: stojišča dolžina 2.45 m, širina 1.15 m, za krave nad 500 kg, dolžina stojišča 2.30 m, širina 1 m, za krave pod 500 kg dolžina stojišča 2.20 m, širina 0.95, za mlado živino dolžina stojišča 2.10 m do 1.60 m, širina 0.90 do 0.60 m.

Jarek za gnojnico je 0.30 m širok; širina hodnika znaša pri bikih in volih 1.30 m v enovrstnih, 1.50 v dvovrstnih hlevih, pri kravah nad 500 kg 1.20 m v enovrstnih, 1.40 m dvovrstnih hlevih, pri kravah pod 500 kg 1.10 m v enovrstnih, 1.30 v dvovrstnih hlevih, pri mladi živini po starosti 1 do 0.90 m v enovrstnih, 1.20 do 1 m v dvovrstnih hlevih.

Skupnega prostora potrebujejo biki in voli po 7.13 m², krave nad 500 kg 5.75 m², krave pod 500 kg 5.16 m² in mlada živina po 4.54 m².

Potreba luči in svetlobe se po pravici smatra kot zelo važen činitelj za

prospevanje živine in se spravlja v zvezo s skupno površino hleva. Vsota površine oken naj znaša $\frac{1}{20}$ hlevske površine, če prihaja luč zelo slabo, pa celo $\frac{1}{12}$. Pri hlevih po planinah lahko znaša celo le $\frac{1}{60}$ do $\frac{1}{80}$, dočim se v hlevih, po katerih se živina pita, lahko svetloba zmanjša z oknicami. Govori se tudi o načinu, kako naj bodo okna razvrščena.

Več se govori o potrebi zraka (zračenju in hlevski toploti). Da se vsa stvar lažje razume, je pridejanih par poučnih in lepo preglednih slik. Natanko in temeljito se govori o vzrokih, zakaj je treba v hlevu skrbeti za dober zrak in razmerno toploto. Za vedno dovažanje svežega zraka se puste v zidovju kanali, ki se začenejo meter nad temeljem in končujejo pod hlevovim stropom. Na mestu teh kanalov se lahko rabijo tudi cevi iz lesa ali gline. Izprijen zrak se odvaža iz hleva najboljše po ventilacijskih ceveh, ki so najbolj primerno vstavljene tam, kjer se diagonalni hleva križata, ki sežejo nad hlevsko streho, ki so zgoraj pokrite in ki imajo 15 cm pod tem pokrovom narejene 50 cm visoke žaluzije, da nemoti zunanji zrak uhajanja izprijenega hlevskega zraka. Da izprijen zrak v tej cevi ne zvođeni, mora imeti cev dve steni, med katerima mora biti kak slab prevodnik toplote. V večji tabeli se vidi kako velike morajo biti cevi za odvajanje in privajanje zraka, kar se ravna po njihovi višini in po številu živine, ki ga morajo preskrbovati s svežim zrakom. Posebno pozornost posvečata pisatelja hlevski toploti in zračnemu prostoru, ki je za različne porabne kategorije živine natanko določen.

Spravljanje vode. Kakor svetloba in zrak, tako je tudi voda prevažen činitelj za uspevanje živali; z ozirom na vse to sta se cenjena pisatelja podrobno pečala tudi s to stranjo in potrebo umne živinoreje. Natanko govorita o napravljanju kapnic, studencev in raznih vodovodov, o kakovosti in toploti in zadostni množini potrebne vode za napajanje.

Podrobno govorita tudi o potrebnem gradivu za obzidja, kakor tudi za strop. Vse to podpirajo jasne in lepe slike. Isto velja o kakovosti hlevskih tal, vrat in oken; slike kažejo razne sisteme hlevskih oken.

Bravec se pouči o raznih vrstah streh, o njih stroških in trpežnosti s pomočjo primerjajočih tabel. Z ozirom na važno ulogo, ki jo igrajo jarki za gnojnico, se tudi ti v besedi in v podobi natanko in temeljito obravnavajo. Isto velja o načinu stojišč in ležišč, o raznih vrstah jasel in krmilnih naprav. Velike važnosti je zelo preprost način privezovanja, tako, da se živina lahko hitro priveže in odveže. V tem oziru imamo že zelo praktične sisteme, pri katerih se naenkrat odveže cela vrsta živine, obravnavane v besedi in podobi.

Gnojišča in gnojnične jame. V tem priporočata pisatelja tako razdelbo in uredbo, da se gnoj razstre nad betonirano gnojnično jamo, ki se pokrije z močnimi lesenimi trami. Tako ne morejo izhlapevati one snovi, ki so koristne, gnoj pa ostane od spodaj vedno dovolj moker, tako da lahko enakomerno preperi. Če se da tako napraviti, se odtok gnojnice

uredi tako, da se voz lahko kar pod njega postavi in da teče gnojnica naravnost v posodo na vozu.

To bi bila zelo površno pokazana vsebina v uvodu omenjene knjige. Obilnost vsebine, temeljitost in jasnost podajanja, ozir na najmodernejše strokovne zahteve, vse to daje knjigi trajno ceno. Vsak kmetovavec se bo z velikim zanimanjem poglubil v proučevanje te prekoristne knjige in bo dobil iz nje dragocene nauke za svoje razmere. Nobeden kmetovavec, ki resno dela na to, da bi napredoval in si izboljšal svoj položaj, naj ne zamudi čitati in proučevati to knjigo. S posebnim veseljem in ponosom pa lahko nas štajerske kmetovavce napolnjuje dejstvo, da je bilo strokovnjakom naše dežele poverjeno spisovanje tega dela, ki v polni meri izpolnjuje že dolgo in v vseh kmetijskih krogih čuteno potrebo in ki v tako važni stvari dopolnjuje našo strokovno literaturo. Obema cenjenima pisateljema častitamo za tako delo in se štajerskemu deželnemu odboru kakor tudi visoki c. kr. vladi zahvaljujemo za to, da je natisek omogočila. Zelimo, da bi žrtve na času, trudu, uku in denarju nesle obilne sadove in da bi ta knjiga mnogo in obilo pripomogla k pospeševanju in povzdigi naše domače živinoreje.

Glavni tajnik Juvan.

Koliko mleka dajejo razne pasme goveda na Štajerskem.

(Napisal A. Gstirner.)

O tem, koliko mleka dajejo posamezne štajerske govejske pasme, je doslej na Štajerskem zelo malo znano. Razun letnih poročil treh deželnih zavodov (Grabnerhof, Grottenhof in Maribor) in posameznih, maloštevilnih zapiskov nekaterih kmetovavcev nimamo nikakih števil, ki bi kazale podatke dolgoletnega merjenja in tehtanja. In vendar se na Štajerskem mnogo meri in kontrolira, samo da še doslej ni nihče poskusil pregledno sestaviti vse podatke iz posameznih gospodarstev. Zato ne vemo še nič gotovega o tem, koliko mleka daje kaka štajerska goveja pasma in vse, kar se je doslej o tem trdilo in pisalo, so samo prazne, s prav ničemer podprte domneve. V naslednjem hočemo skusiti to določiti na podlagi dejstev. To je samo prvi poskus, gotovost bomo imeli le tedaj, če bo k temu materialu še prišlo večje število kontrolnih let, kajti le iz mnogih in velikih števil se dajo narediti zanesljivi podatki.

Jaz sam nisem živinorejec, celo niti kmetovavec. Samo doma in v tujini sem marsikaj čul, videl in bral. Mogoče pa tiči ravno v tem prednost pri tej nalogi, ki sem si jo stavil in za katero bi praktičen kmetovavec ne imel časa. Kot tvarina za znanstveno raziskovanje so mi tudi vse pasme enako zanimive. Kot rojen Štajerec upam svoji rojstni deželi storiti s tem največjo uslugo, če odkrito pokažem razmere v taki luči, v kakršni se kažejo v resnici.

V naslednjem temelji vse na preiskovanjih približno tisočih krav, raznih plemen in pasem, a vse so na Štajerskem, s skupno 1961 kontrolnimi leti. Opazovala se je vrsta krav eno do tri (nekatero

celo štiri) leta, tako da so dale vse skupaj 1961 podatkov za cela leta. Pri tem se nismo ozirali na krave, ki se niso opazovale celo leto in pa mlade krave z enim do dvema teletoma. Slednje je bilo zaradi tako zvanih plemenskih vzrejališč potrebno. Priobčena kontrolna leta se nanašajo torej na stare krave s tremi in več teleti, vsaj v kolikor mi je bilo to mogoče dognati. Poleg molže sem hotel dognati tudi živo težo. Najrajši bi bil vzel pri tem povprečno letno težo, dognano iz vsaj trikratnega tehtanja. Tolikokrat pa se tehta samo po šolah, največkrat v Grottenhofu, namreč na mesec enkrat. Po mnogih gospodarstvih se krave sploh ne tehtajo, ali pa samo enkrat na leto in ob posebnih prilikah. Ker pa ima na čas breja krava 100 in še več kg več teže ko jalova, sem zaradi enakosti zračunal le težo takih krav, pri katerih še po zadnjem teletu ob času tehtanja ni preteklo več ko pet mesecev. Torej zaoštajajo moji podatki za 20 do 30 kg za povprečno težo.

Dve tretjini svojih podatkov sem dobil od I. štajerskega društva za kontrolo mleka. Razun njegovih tiskanih poročil so mi bile tudi tako imenovane „matične“ knjige na razpolago. V te knjige so vpisane vse krave z enim letnim zaključkom od leta 1905., meseca aprila. Društveno leto traja namreč od aprila do aprila. Tako so mi bili na razpolago trije letniki 1905 do 1908. Pri nekaterih živalih sem dobil od uradnika kontrolnega društva, gospoda L. Giellerja, podatke tudi za leta 1904/5. Izmed rubrik matične knjige nisem mogel porabiti onih o izrabi krme, izkupičku iz mleka i. t. d., ker kontrolno društvo, primerno svojemu praktičnemu namenu z lokalnimi cenami, tako da se razni kraji in razni letniki niso dali med seboj primerjati, posebno zaradi tega ne, ker so cene krmi v zadnjem času zelo poskočile. Tudi nisem imel podatkov o starosti krav, tako da ni nemogoče, da sem v nasprotju z zgore omenjenim načelom upošteval tu ali tam tudi kako mlado kravo. Gospod Gieller, ki je neumorno odgovarjal na moja najrazličnejša vprašanja, mi je tudi tukaj zelo pridno pomagal, tako da take pomote ne bodo ravno pogoste. Kar zadeva posamezne pasme, moram omeniti, da je kontrolno društvo, ki redi na kakovost in ne na pasme, uvedlo par poznamenovanj, ki obsegajo zopet celo vrsto pasem, na pr. „planinska siva pasma“ ali „deželna mešana pasma“. Z gospodom Giellerjem sva se večkrat trudila, da bi od lastnikov takih pasme izvedela njih izvirnost in pasmo. Upam, da pri tem ni bilo ravno mnogo pogrškov.

Tudi bi bilo lahko mogoče, da so v matični knjigi kontrolnega društva vpisane samo boljše krave. Proti temu pa je dokaz dejstvo, da so vpisane tudi slabše krave s samo po sto litri mleka in da število krav, vpisanih pri kontrolnem društvu, ni ravno zelo različno od onega, ki kaže število krav sploh. Brez netočnosti seveda tudi tukaj ne gre. Ne glede na to, da je med kravami mnogo prvesk, bo vedno tudi mnogo takih krav, ki se med letom večkrat ne kontrolirajo (ker jih imajo delavci, viničarji v porabi ali ker so na planši). Po splošni navadi se tudi bolne

ne računajo, po mojem mnenju pa je to napačno, kajti hlev z mnogimi boleznimi se mora pač šteti med manjvredne. Tako odpade, kakor kažejo izkušnje drugih kontrolnih društev, približna tretjina krav; tako je n. pr. pri nižjerenskih kontrolnih društvih (Veröffentlichungen der Landwirtschaftskammer für die Rheinprovinz 1908, Nr. 1) od 5 030 krav kontroliranih le 3.216, torej približno 64 odstotkov. Pri štajerskem kontrolnem društvu vzamem na slepo srečo pet obratov, ki so imeli na leto povprečno 201 kravo v hlevu; kontroliranih je samo 150, torej 75 odstotkov. To število je zelo visoko. Prekaša ga pa še kmetijska šola v Grottenhofu, kjer se je leta 1907. kontroliralo nad 85 odstotkov vseh krav. Na Grabnerhofu se je leta 1907 od 47 krav, ki so bile v hlevu, dognal le pri 25 povprečen letni izmolžek. To prihaja od tega, ker imamo v Grabnerhofu izrazito plemensko rejo; res je zasluga vodje, če se vse, kar je slabo in manjvredno, med letom izloči, a povprečen rezultat bo potem najbolj podoben dejanjskemu, iz čim večjega števila kontroliranih krav je izračunan.

Poleg štajerskega kontrolnega društva so mi dovolili vpogled v svoje zapise tudi še razni deželni kmetijski zavodi in posamezni posestniki. Porabil pa sem samo take zapise, pri katerih mi je bilo mogoče porabiti kontrole vseh krav, ki so bile pri dotičnem posestniku in pri katerih sem lahko izračunal povprečen izmolžek. Pri tem sta samo dve izjemi: 1. pri vino-rejski šoli v Mariboru, ki nima dosti krav in kjer so mi zadostovali pismeni podatki, ki mi jih je drage volje poslal gospod ravnatelj Zweifler; 2. pri pingavkah na Grabnerhofu. Čas, ki mi je bil tam na razpolago, je zadoščal žalibog samo za to, da sem si iz obilice materiala izpisal le podatke za murodolsko čredo, pingavce pa sem moral računati le po tiskanem letnem poročilu. Pri tamošnji murodolski živini sem se prepričal, da je odpadlo sicer pri zaračunanju mnogo glav, a nobena brez pravega vzroka. Vse drugo sem sam enakomerno zaračunal. Po teh uvodnih opazkah lahko preidemo na posamezne, v obdelanem materialu zastopane pasme. Naj začnemo s tujimi, neavstrijskimi.

Neavstrijske pasme.

1. Holandske.

Črnopisana holandska goveda in enake vrste smo nahajali prej zelo pogosto po graščinah naše Srednje in Spodnje Štajerske. Njene potomce lahko nahajamo še danes, seveda bolj ali manj skrižane in pomešane, po posameznih mešanih deželnih pasmah. Med člani štajerskega kontrolnega društva imajo trije holandske krave, vsi trije na Spodnjem Štajerskem. Skupno gre tukaj za 28 krav s 70 popolnoma zaključenimi kontrolnimi leti; v teh letih so dale skupno 152.253 kg mleka, v katerem je bilo 5287, 35 kg tolšče. To daje na vsako kontrolno leto 2175 kg mleka s 3.47 odstotki, to je 75.53 kg tolšče. Vsebinska tolšče se je v mleku dognala vedno na ta način, da se je skupna vsebina tolšče delila z skupno množino mleka. V teh 70 kontrolnih letih se je rodilo

56 telet, torej 80 odstotkov. Pri 46 je bil omenjen in naveden spol: 26 je bilo junčkov in 22 teličk ali 54.17 odstotkov prvih, 47.83 odstotkov drugih. Molža in količina mleka se menja zelo: tako imamo od 878 kg mleka po 39 odstotkov = 34.64 kg tolšče do 3198 kg po 3.6 odstotkov = 113.25 kg tolšče ali 3322 kg mleka po 3.2 odstotka = 105.62 kg tolšče. Vse to so za holandsko pasmo zelo male številke, če pomislimo, da se v njeni domovini računa na stare krave po 4000 kg mleka in 125 kg tolšče (Hofman: „Holländer Rind“ 1905). Pri štajerskih kravah je množina mleka znatno nazadovala, množina tolšče pa se povzdignila od 3.15 odstotkov do 3.47 odstotkov. Vkljub temu so med vsemi pasmami, ki jih tukaj obdelujemo, na zadnji vrsti. Isto prikazen nahajamo tudi pri drugih krajih s kontinentalnim podnebjem in rejo v hlevu, tako n. pr. na Češkem. Holandske krave v Hotješovu so dale približno 2000 l, v Polici 1982, v Smečni 2200 (Kaltenegger: „Österreichische Rinderrassen“ 3. zvezek 1. snopič, str. 226.) V tem se kaže degeneracija te pasme po krajih, ki ji ne ugajajo, kar je splošno znana stvar. Torej lahko popolnoma po pravici trdimo, da ta pasma za Štajersko ni primerna in da se naj opusti. Ž njo se je izgubilo že mnogo denarja, a mi smo veleposestnikom, ki so ta denar žrtvovali, lahko hvaležni, ker so nam s tem podali dragocene izkušnje.

Tudi križanka holandske pasme z gornje-inodolsko se najde v oni glavi s tremi kontrolnimi leti, po 1659 kg mleka po 3.98 odstotkov = 66.04 kg tolšče. Omenjam jo samo zaradi popolnosti.

2. Simentalska pasma.

V čredah štajerskega kontrolnega društva je samo ena simentalška krava, ki jo z gotovostjo lahko imamo za čisto-krvno. Kontrolirala se je tri leta zapored in je dala vsako leto 3156 kg mleka po 3.70 odstotkov = 116.69 kg tolšče. Razun tega sem imel na razpolago še podatke o simentalški čredi na neki srednještajerski graščini (ki pa je sedaj razpuščena). Ta obsega 17 glav s 47 letnimi zaključki iz let 1901—1903. Vsaka teh krav je dajala na leto 2931 kg mleka; vsebinska tolšče se ni določala. Devet glav je imelo skupno živo težo 5550 kg, torej povprečno 617 kg.

Če združimo oboje, potem dobimo 50 kontrolnih let z 147.259 kg mleka (oziroma litri), torej na glavo 2945 litrov, ali povprečno 3030 kg. Razun tega imamo tudi še poročilo o čredi pri kobilarni ob Muravu („Österreichische Molkerei-Zeitung“ 1907, št. 261). Tam se je od 87 krav izračunalo povprečno 3125 l po 4 odstotke tolšče. Vse to so števila, primerna številom, ki so tudi po drugod znana iz tozadavnega slovstva. (Glej posebno Käppeli: „Das Fleckvieh der Schweiz“ 1902). O drugih kontroliranih simentalških čredah po Štajerskem mi ni nič znano.

3. Algajska pasma.

Pa pasma se nahaja v mojem materialu le pri dveh članih štajerskega kontrolnega društva in sicer skupno 18 glav s 70 kontrolnimi leti; skupno so te krave

dale 183.085 kg mleka in v teh 715487 kg tolšče, torej vsaka na leto povprečno 2615.5 kg mleka po 3.91 odstotkov = 102.21 kg tolšče. Dale so 71.7 odstotkov telec, od teh je bilo 61 odstotkov junčkov in 39 odstotkov teličk. Cd 13 glav so se dali porabiti tudi podatki o teži; skupno so imele 7499 kg, torej ena povprečno 577 kg. — Zanimiva je primera z rezultati, ki jih daje ta pasma v domovini. Po Teichertu in Eszu („Probemelkungen der Algäuerkühe“ 1908) je dalo 2500 kontrolnih let od vpisanih krav v Algaju samem (starih in mladih) na glavo 3103 kg mleka po 3.643 odstotke = 113.05 kg tolšče. Torej dajejo manj mleka ko na Štajerskem, a nasprotno več tolšče in zato ni razloček pri tolšči tako velik ko pri mleku. Po nekem članku („Wiener landwirtschaftliche Zeitung“) so baje dajale na Ogrskem algajske krave leta 1906. približno 2800 l, leta 1907. pa 3055 l; množina tolšče ni navedena. Iz teh vrstic pa se ne sme sklepati, da gredo algajske krave na Štajerskem nazaj. Da bi se to lahko z gotovostjo trdilo, za to je čas kontrole in število živali premajhno. (Pride še.)

Vzreja prašičkov.

Kar se je v mladosti zamudilo, se v starosti ne da več dostaviti — to velja posebno tudi o živinoreji. Vzreja se začne takorekoč že z oploditvijo prasice, ker rabi žival velik del svojih telesnih sokov za rast in razvoj mladičev. Plemenjače se ne smejo ne preobilno a tudi ne preskopo krmiti. Predebele svinje navadno ne vržejo dobrih mladičev ali pa mladiči kmalu poginejo. Preslabe prasice pa spravijo slabe mladiče na svet. Zato je za svinjerejca velike važnosti, da krmljenje pravilno in primerno uredi. Ravno tako kakor za brejo, je tudi za doječo prasico velike važnosti primerna krma. Mnoge tožbe, kako težko je skopati prasce, bi utihnile, ko bi se ljudje ozirali na to. Mnoge bolezne prikazni, ki se pojavljajo pri prašičkih, bi ponehale, če bi se oziralo na pravilno krmo. Primerna krma za prasice so zelenjava, pesa, rona, korenje in malo ječmena ali ovsa. Po zimi se zelenjava nadomesti s fino otavo. Najboljše je seveda, če se prasice lahko pasejo. Ne sme se dajati nobena vroča, napenjajoča krma, ravno tako tudi ne fabrikacijski odpadki katerekoli vrste. Torej se ne sme krmiti: ježičasti sadeži (bob, grah, fižol i. t. d.), prge, riževa moka, pivove troske, pomije. Vedno se mora skrbeti tudi za to, da imajo svinje svežo pitno vodo na razpolago. Tuji se naj daje svinjam prilika, da lahko obgrizujejo razpadlo zidovje ali pa jedo apneno zemljo.

Nadaljni vzrok, da se prašički večkrat tako težko vzredijo, tiči v tem, da se ne pazi na pravi čas povrženja. Tukaj prihajajo pred vsem meseci marec, april, konec julija ali začetek avgusta v vpoštev. Kakor je znano, vpliva na mlade prašičke mraz zelo neugodno; a tudi velika vročina ne pospešuje ravno njihovega uspevanja.

Marca ali aprila povrženi prašički se lahko kmalu — že po 8 do 10 dnevih — ob ugodnem vremenu spuste s prasico na prosto; nič namreč ne škoduje njihovemu

uspevanju bolj ko bivanje v temnem, mokrem in mrzlem hlevu, ki navadno tudi ni ravno snažen. Prasica bo imela v tem času tudi že kmalu priliko za pašo, kar vpliva zelo ugodno na njeno mleko. Prašički bodo začeli kmalu rovat po zemlji in si tako iskati potrebno rudninsko hrano.

Če so prašički stari 14 dni, potem jih moramo začeti navajati na pičo. Čim prej začenjajo prašički jesti pičo, tem hitreje rastejo in tem manj zahtevajo od matere mleka, kar je za njo zelo ugodno. Da se prašički navadijo na pičo, je najbolje, če jih za nekaj časa ločimo od prasice in jim damo v nizkem koritu cel, nezdobljen ječmen, ki ga bodo kmalu začeli zobati. To se naj zgodi večkrat na dan. Odstaviti prašičke že v četrtem tednu je popolnoma napačno. Prašički so v tej starosti še vse premalo razviti, zaostanejo zaradi tega dolgo v rasti in dobe še vrhu tega nelepe telesne oblike.

Če so prašički namenjeni za pleme, se pred osmim tednom ne smejo odstavit. Če prasico primerno krmimo, bo dajala še pozneje mleko, tako, da lahko pustimo prašičke brez pomiselkov sesati do dvanajstega tedna.

Če jih počasi odstavljam, konča pri prasici počasi mleko, ki ga prašički z materjo vred kmalu pozabijo. Ko so prašički odstavljeni, jim moramo dajati dobro, tečno pičo, da hitro rastejo in se lepo razvijajo. Najboljša piča so poleg zelene v tem času oves, ječmen in zdrobljena koruza. Svinjerejec mora vedno misliti na to, da raste svinja tem hitreje, čim bolj je mlada. pl. Naredi.

Zatiranje pirnice.

Pirnica, imenovana tudi pirika ali bored, spada med najbolj siten plevel. Nahaja se na vsaki zemlji in med vsemi rastlinami. Razmnožuje se s semenom, ki se, če rastlina ni motena, razvije v velikem številu, kakor tudi s korenjem, ki je zelo trpežno in posebno odporno proti suši. Vsak mali del korenine, opremljen s kolencem ali malim gomoljčkom, se lahko razvije v novo rastlino, če se odtrga in spravi v ugodne razmere, in posamezne veje korena se lahko v najkrajšem času razširijo na vse strani. Iz tega lahkega razmnoževanja, razširjenja in trpežnosti si lahko razlagamo, da je ta plevel tako razmnožen in da se da tako težavno zatirati.

Pirnica je vedno znamenje, da se zemlja premalo obdeluje ali da si poljski sadeži na nji ne slede v primerni vrsti. In vendar se tudi pri najbolj skrbnem obdelovanju in pravilni vrsti sadežev le težko najde polje popolnoma brez vsake pirnice, a s tem se da pirnica gotovo tako daleč omejiti, da ne postane nadležna. Če se strnišča, ki se ne namerajo takoj zopet posaditi ali posejati, takoj preorjejo in pozneje večkrat prebranjajo in nazadnje globoko preorjejo, nima pirnica prilike, da bi se razvila, če pa se pusti praha dolgo ležati, se pirnica vedno bolj širi in vkorenini. Močno brananje prah, ki so ležale čez zimo, je jako dobro sredstvo zoper pirnico; prst, ki je ležala čez zimo odprta, se vsled mraza tako zelo razdrobi, da dobijo branini zobje pirnico zelo lahko iz nje. Pri tem je seveda predpogoj, da

se brana v spomladi ob času, ko je zemlja zelo posušena.

Če se pokaže pirnica v okopavinah, n. pr. koruzi, roni ali v krompirju, potem se jo uspešno zatira s tem, da se kolikor mogoče zgodaj in pogosto okapljejo. Če ne more pirnica razvijati svojih nadzemeljskih delov, tudi podzemeljskih ne more.

Če hočemo s pirnico zaraščeno polje v kratkem času očistiti, lahko to storimo na dva načina. Prvi obstaja v tem, da se polje ne posadi in ne poseje, pač pa obdeluje tako dolgo, da je vsa pirnica izginila. V ta namen se polje po zadnji žetvi plitvo preorje in brazde se pustijo tako dolgo pri miru, da so se dobro posušile; nato se z ostro brano polje podolgem in povprek kolikor mogoče hitro tako pogosto prebrana, da so iztrgane iz zemlje vse korenine pirnice, ki so bile v globočini preoranih brazd. Vse korenice se z grabljami pograblja in spravi na kompost. Nato se globoko preorje, da se tudi ono korenice, ki leži globoko, spravi na dan in podreže. Če je jesen suha in če to pripuščajo druga dela, potem se še v jeseni čiščenje nadaljuje in konča. To se zgodi na ta način, da polje parkrat močno prebranjamo in vse iztrgane korenice izberemo in odstranimo. Če se to delo v jeseni ne da več opraviti, potem ostanejo brazde čez zimo in čiščenje se izvrši v spomladi, ko je že vse drugo delo opravljeno. Čisto polje se lahko porabi za pridelovanje mešanice, zelene koruze ali rone. Kakor vidimo iz tega opisa, zahteva čiščenje polja mnogo dela, a tudi polje se ves ta čas ne more rabiti in leži v prahi.

Pri drugem načinu čiščenja posejemo polje zelo na gosto s senčnatimi rastlinami, ter tako odtegnemo pirnici, ki zelo ljubi luč, zrak in luč. Najboljša je za ta namen grahovica, ki se v omenjeni namen poseje dvakrat v letu. Polje, ki je ležalo čez zimo v prahi, se v spomladi, ko je zemlja suha in že dovolj pregreta, najprej prebrana, nakar se poseje na ha 200 kg grahovice in da dobijo njena nežna stebelca nekaj opore, okoli 40 kg ovsa zelo na široko. Ta setev se kolikor mogoče plitvo podorje, ker se na pirničasti zemlji ne da z brano dobro spraviti v zemljo. Nazadnje se vtisne z valjarjem v zemljo. Če se je grahovica malo razrastla, bomo med njo težko našli kako steblo pirnice, ker duši in zastavlja gostolistna grahovica pirnico. S tem pa zelo trpijo tudi podzemeljski deli pirnice. Grahovica se porabi ali za zeleno krmo, ali pa posuši za seno. Takoj po košnji se polje na novo poseje, tako da nima pirnica od spomladi do jeseni prilike razviti stebela in listja, vsled česar odmre nje korenice. Če se po drugi žetvi ali košnji polje preorje, potem se vidi, da je korenice pirnice v zemlji že popolno trhlo.

Če se potem polje primerno obdeluje in si pridelki slede v primerni vrsti, tako da pride med dve žetvi vedno okopavina, potem se pirnice ni treba več bati.

A. Rauch.

Reja kuncev in poljedelstvo.

= „Meso po nizkih cenah!“ — Meso kuncev mora postati hrana ljudstva! „Proč s pomanjkanjem mesene hrane!“

Tako in slično se glase fraze, katere so metali nekateri nepraktični idealisti in dobičkaželjni posestniki kuncev med svet. Posebno se je priporočala reja kuncev kot postranski dobiček poljedelcem in prav posebno se je hvalila takozvana „racionalna“ (kaj vse se ne imenuje danes racionalno!) vzgoja in posebno še izgoja pasem.

Ker so se zahtevale za povzdigo kuncereje subvencije, torej novi davki in ker se je v nekaterih krajih, posebno na periferiji mest in industrijskih okrajev že začelo z rejo kuncev (pravilno: z neznosnostjo kuncev) mnogo neprijetnostij za poljedelstvo, zato ni neumestno, če se stopi tem frazam iz stališča poljedelca nekoliko naproti.

Korporacija, ki je velikega pomena za poljedelstvo, kateri se lahko pripisuje preje vse drugo, kakor nazadnjaške tendence, namreč nemška sekcija deželnega kulturnega sveta za kraljevino Češko, je odgovorila in oznanila, ko se jo je prosilo za subvencijo v svrhu povzdignjenja kuncereje, „da je reja kuncev, katera se širi sedaj v vedno večjih krogih pri ubožnih ljudeh, v velikem nasprotstvu s pravim poljedelstvom in da se vzgaja na ta način sistematično tatvina na poljih. Poleg tega ni reja kuncev v nobeni direktni zvezi s poljedelstvom in se raditega ne more smatrati kot panoga poljedelske živinoreje.“

Tudi pri nas že čutimo škodo, ki jo povzročajo kunci. Na periferiji mest se najde lahko privržence „cenega mesa“, ki si nabirajo — včasih v otročjem vozičku — na ravno tako cen način zelenje. Dokler se godi to na robu cest, otročjih igrališčih i. t. d., se ubogim ljudem tega pravzaprav ne more odrekati; a ti ljudje grede tudi v deteljo, na travnike in zeljnike in odpeljejo mnogo več, kakor jim je potrebno, v otročjih vozičkih in zraven še ne odrežejo zelenjadi, temveč jo izruvajo, kakor se to lahko mnogokrat opaža, kleče in tako škodujejo mnogo. — V nekem industrijskem okraju na Zgornjem Štajerskem je sklenil nek človekoljuben tovarnar razdeliti med svoje delavce veliko množico kuncev, katere je naročil od nekega društva, ki se bavi z rejo kuncev. V kratkem času je bila cela okolica opustošena in ta velika neprilika je pripravilo človekoljubnega moža do tega, da je opustil še nadaljno razširjevanje kuncev.

Dasiravno mnogi trdijo, da se splača „racionalna“ reja kuncev, si vendar upam trditi, da je ona, kar se tiče dobička zelo slaba — meso in kože so samo po nizkih cenah, ali pa se sploh ne morejo prodati — radi ozkih staj (oziroma zaklepanja v skrinje) so pasemski kunci degenerirani. Radi pogostega epidemičnega nahoda, tuberkuloze, škrofuloznih kostij, vodenice i. t. d. i. t. d. pač ne izbuja posebnega teka. „Racionalni“ reditelj kuncev mora imeti celo lekarno obstajajočo iz različnih praškov zoper nahod, pršilnike za nos i. t. d., če hoče da nima zgube. Temu nasproti pa dajo navadni kunci, ki se brezskrbno love po hlevih, in ki nimajo bolezni, vsaj zdravo meso.

Primer s Francijo, Belgijo in Angleško je brez pomena in govori le takrat za rejo kuncev, če se ne pozna razmer.

Zakaj je tam meso kuncev ljudsko hrana in celo cenjeno pri posameznikih? Ker jim primanjkuje teletine. Mi imamo telet dovolj in ne rabimo drugega belega mesa.

Dasiravno znaša prebivalstvo Berolina enkrat toliko kakor na Dunaju, ne znaša tamkaj konzum teletine desetino one na Dunaju. Radi velikega primanjkljaja teletine so ljudje v Franciji primorani uživati meso kuncev. Pri nas, kjer je n. pr. teletina še vedno bolj po ceni, kakor meso kuncev, je to drugače. Poleg tega so imenovane dežele industrije, ki pospešujejo rejo malih živalij. Dvomim pa tudi, da se pečajo tam z rejo kuncev poljedelci. Za železniške stražnike, pometarje in hišnike ima zmerna reja kuncev gotovo smisel, a pomen za poljedelstvo in oskrbljenje z mesom je izključen, zato se lahko soglašamo z češkim kulturnim svetom in ne moremo pozdravljati subvencije iz davkov in priklopljenosti na poljedelske panoge.

Za pokrivanje streh se rabi uspešno opeka iz cementa.

= Material, katerega vrline cenijo za pokrivanje streh vedno bolj, je opeka iz cementa. Poleg lepote združuje v sebi taka streha tudi trpežnost in absolutno ne pušča deža, snega, saj, praha i. t. d. Popravljanje je pri taki strehi, če je dobro in strokovno nareda, skoro nepotrebno. V teku let je toraj taka streha na vsak način cenejša, kakor vsaka druga. Preje so delali tako opeko le izkušeni strokovnjaki, ker je bila sestava strojev zelo pomanjkljiva. Danes je temu drugače. Moderna tehnika ustvari stroje za strešno opeko iz cementa, ki ne zahtevajo od moža, ki jim streže nikake posebne duhovitosti.

Splošno priznано je najboljši stroj za cementno strešno opeko „Dreister“ lipniške cementne industrije dr. Gaspari & Comp. v Markranstädt pri Lipnici, ki je pač najboljši od vseh strojev, ki jih je do sedaj vstvarila strojna industrija. Stroju ustreže eden delavec lahko brez napora napravi na dan okrog 300 do 350 strešnih opek, ki imajo zgoraj dobro in za vodo neprodorno glazuro. To je okoli 20—25 kvadratnih metrov površja, ker pokrije 15 takih opek en kvadratni meter. Tudi se lahko vdela tem opekam takoj žica s katero se pritrdijo tako močno na streho, da so varne pred vsakim viharjem. Način pokrivanja je zelo jednostaven in cen; na kvadratni meter stane nekaj vinarjev.

Opeka sama se dela iz treh delov finega vlažnega peska in enega dela cementa. Način dela je zelo navaden. Zaboječ, ki naj da opeki obliko, je spodaj namazan z oljem in na straneh je nekaj apna zmešanega s peskom.

Nato prime delavec prevotleno ploščo, s katero udari in po malo udaru izdela profil opeke natančno in ostro. Z drugim prijeman spravi natančno odmerjeno množino barve na ploskev. Potem napravi z dr. Gasparijevem čopičem blestečo glazuro. Nato vzdigne opeko iz zaboja, ki ji je dal obliko in ga položi na stran, da se strdi. Po štirih ali šestih tednih se strdi na zraku tako daleč, da se lahko odpošlje in rabi za kritje. Prevotlena

plošča, s katero delavec udari, je najvažnejši del „Dreister“-stroja, ki je po devet avstrijskih državnih patentih pred posnemanjem zavarovan. Enoličnost stroja je napotila mnogo nemških in tujezemskih graščakov, da so priklopili izdelovanje cementne opeke kot postranski zaslužek svojim posestvom, mnogi pa tudi, da s tem pokrije lastno potrebo, največkrat pa, da si vstvarijo bogat postranski zaslužek, ker lahko na ta način svoje delavce v času, ko ni drugega dela uspešno izrabijo. Svetujem vsem ki se zanimajo za to industrijo, da si nemudoma naroče cenik večkrat omenjene tvrdke, ki podučijo vsakega v prasanjih, ki pridejo v poštev.

Poročila o stanju hmelja.

I. poročilo lužnostajerskega hmeljarskega društva v Žalcu o stanju hmeljske rastline dne 20. maja 1909. Dolga in huda zima ni škodovala hmeljski koreniki. Vsled slane v prvi tretjini meseca maja in vsled še vedno hladnega vremena je zaostal hmelj v rasti; tu in tam so ga bolhači hudo prizadeli in oslabili. Večina hmeljnikov pa je lepa in kaže bujno rast; rastlina je zrastle že do 1 m visokosti.

Društveno vodstvo.

Poslano.

Kreditno društvo

občinske hranilnice v Gradcu

Kreditverein der Gemeinde-Sparkasse in Graz

eskomptira dobre poslovne papirje,

daje proti v pravih določenemu varstvu

ali poročstvu kredit na menice in

tekoči račun, 264—W

inkasiranje na vse tu- in inozemske naslove pod najugodnejšimi pogoji.

Opozorilo.

Današnji številki je priložen prospekt tvrdke Gödingerske opekarne bratov Redlich (Göding), na katerega posebno opozarjamo.

Tržna poročila.

Graško tržno poročilo.

Sejm skrmno in slamo od 1. junija do 6. junija 1909. Pripeljalo se je 20 vozov s 161 meterskimi stoti sena in 18 vozov s 137 meterskimi stoti slame; in je bilo boljše obiskano ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislod od K 11.— do K 14.—, sladko od K 12.— do K 14.50; ržena slama od K 7.— do K 8.20; pšenična slama od K 6.80 do K 8.—, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejm zrogato živino dne 9. junija 1909. Prigalalo se je 421 volov, 479 bikov, 400 krav 90 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic in — konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, 8 bikov, — krav, — telet; na Gornje Štajersko: 80 volov, 30 bikov, 70 krav, — telet; Predarlberško: 20 volov, 13 bikov, 37 krav, — telet; v Nemčijo: 6 volov, — bikov, 14 krav, — telet; v Švico: 80 volov, 30 bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, 7 krav, — telet; na Ogrsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: 5 volov, — bikov, 74 krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od K 76.— do K 84.— (izjemoma K 92.—), poltolsti od K 68.— do K 74.—, suhi od K 60.— do K 66.—; voli za pitanje od K 60.— do K 66.—; klavne krave, tolste od K 58.— do K 66.—, poltolste od K 44.— do K 54.—, suhe od K 30.— do K 38.—; biki od K 58.— do K 74.—; dojne

krave do 4. teleta od K 60.—, do K 72.—, čez 4. tele od K 56.— do K 68.—; breje od K 44.— do K 54.—; mlada živina od K 60.— do K 72.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—.

Sejm klavne živine dne 11. junija 1909. Zaklana živina: 1296 telet, 1905 svinj, 5 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K .96 do K 1.06; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.08 do K 1.20; nemške mesne svinje od K 1.44 do K 1.48; nemške pitanske svinje od K 1.34 do K 1.36; ogrske pitanske svinje Ia od K —.— do K —.—; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.36 do K 1.40; mesne svinje od K 1.36 do do 1.44, bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.24 do K 1.30; bosnjaške pitanske svinje, Ke od K 1.28 do K 1.32; ovce od K —.80 suh K —.90; kozlički in jagnjeta od K 5.— do K 7.—. Cena za tela gredo nazaj.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Koruza	Proso
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ..	50	12—	11—	950	950	9—	10—
Ormož ..	50	1450	1150	10—	11—	850	8—
Gradec ..	50	1625	1088	950	1092	938	1160
Ljubno ..	50	1525	1125	950	1075	925	—
Maribor ..	50	14—	9—	9—	950	850	9—
Ptuj ...	50	14—	10—	10—	1150	9—	10—
Inomost ..	50	—	—	—	—	—	—
Celovec ..	50	1225	1035	—	950	9—	—
Ljubljana ..	50	—	—	—	—	—	—
Pešt ...	50	—	—	—	—	—	—
Solnograd ..	50	1350	990	950	990	950	—
Dunaj ..	50	1515	1020	848	950	808	—
Linc ...	50	—	—	—	—	—	783

Mesto	Kil	Ajda	Bob	Seno sladko	Seno kislod	Ržena slama	Ježna slama
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ...	50	11—	1050	10—	7—	750	550
Ormož ..	50	10—	10—	7—	650	420	4—
Gradec ..	50	1150	—	—	—	—	—
Ljubno ..	50	—	14—	1450	12—	10—	7—
Maribor ..	50	8—	13—	5—	—	3—	3—
Ptuj ...	50	950	12—	750	650	5—	4—

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme

Dne 25. junija v Lipnici*.

Dne 26. junija pri Sv. Križu, okr. Ljutomer; v Cmureku**; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 28. junija na Ponikvi*, okr. Šmarje pri Jelšah; pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju**, okr. Ptuj; v Ribnici**, okr. Marnberg; pri Sv. Janžu**, okr. Arvež.

Dne 29. junija na Gomilici, okr. Lipnica.

Dne 30. junija v Zrečah**, okr. Konjice; pri Sv. Petru**, okr. Gornja Radgona; na Spodnji Poljskavi*, okr. Slovenja Bistrica; v Trnovcu**, okr. Ptuj; v Olimpi**, okr. Kozje; na Gomilici**, okr. Lipnica; v Solčavi*, okr. Gornjigrad; v Spodnji Poljskavi*, okr. Slov. Bistrica; na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Rajhenburgu**, okr. Sevnica; v Sopotih**, okr. Brežice.

Dne 1. julija na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogato živino in konji).

Dne 2. julija v Petrovčah**, okr. Celje; na Tinskem**, okr. Šmarje pri Jelšah; na Spodnji Poljskavi (svinjski sejem), okr. Slov. Bistrica; na Ptujski (Črni) gori**, okr. Ptuj; pri St. Ilju pod Turjakom**, okr. Slovenji Gradec; v Gradcu (sejem z mlado živino); na Polenšaku, okr. Ptuj; na Bregu pri Ptuj*.

Dne 3. julija v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 5. julija v Vojniku*, okr. Celje; v Podplatu**, okr. Rogatec; v Vidmu**, okr. Brežice; v Vuženici**, okr. Marnberg; v Oplotnici**, okr. Konjice; v Peklu*, okr. Slovenska Bistrica; v Celju*; v Ormožu*.

Dne 6. julija v Ormožu (svinjski sejem); v Radgoni*; v Spielfeldu*, okr. Lipnica.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I. Poročila glede blagovnega prometa zveze.

a) Poletne ugodnosti pri nakupu kajnita in kalijeve soli.

Da se ta gnojila tudi po leti lahko in v večjem obsegu prodajajo, je sklenil kalijev sindikat, da bo dajal svojim naročevalcem za naročila v mesecu juniju popuste. Ti znašajo pri celih vagonih:

a) za kajnit: pri naročilih od 1. do 15. junija K 8.—

za kajnit: pri naročilih od 16. do konca junija K 5.50

b) pri 40% kalijeve soli: pri naročilih od 1. do 15. junija . . K 16.—
od 16. do konca junija pa . . K 13.50

Ta poletni popust se sme dajati samo za ta čas in v tej višini, ki je tukaj določena. Po 30. juniju preneha vsak poletni popust. Ta poletni popust se zaračuna v teku meseca julija.

b) Setvine za zeleno krmo.

Ker se je vsled lanske suše travino korenitje večje zelo poslabšalo in moramo zato letos pričakovati manjši pridelek trave in suhe krme, opozarjamo svoje člane, ki hočejo pridelovati zeleno krmo, na to, da nam naj pošljejo naročila na poletno grahovico, oves, letno žito, letni grah, ajdo i. t. d. najpozneje do 30. junija, da bo zveza lahko pravočasno nakupila semenje in točno izvršila vsa naročila. Omenjamo še, da so cene za semenje sedaj višje ko so bile v spomladi in da lahko zveza oskrbuje naročila le brez vsake obveznosti za spremenjeno ceno, množino in rok pošiljatve.

c) Nakup vina.

Svojim članom naznanjamo, da za sedaj ne moremo več nakupovati vina, ker je naša deželna vzorna klet že preskrbljena z vinom in v njo ne moremo nič več vložiti, ker ni prostora. Zveza bo pravočasno naznanila, kedaj bo rabila več vina.

III. Refakcija zaradi stiske.

Vsem članicam in njih članom.

Z ozirom na odredbeni list št. 147 za železnice in brodarstvo z dne 24. decembra 1908, v katerem se je naznanila refakcija (popust pri vožnini) zaradi stiske pri pošiljativah sena, slame, detelje, sladovih trosk, melase, otrobov, prg, moke iz prg, šote in šotne stelje v vagonih za najmanj 5.000, oziroma 10.000 kg za tovrni list od vseh postaj c. kr. avstrijskih železnic v sledeče okraje: Bruck ob Muri, Celje, Lonč, Feldbach, Konjice, Gradec (mesto), Gradec (dežela), Gröbming, Hartberg, Judenburg, Knittelfeld, Lipnica, Ljubno, Liezen, Ljutomer, Maribor o. D., Mürzzuschlag, Murau, Ptuj, Mozirje, Radgona, Brežice ob Savi, Voitsberg, Weiz in Slovenjigradec pod naslednjimi pogoji, opozarjamo vse svoje članice in njih člane na to, da bomo meseca junija vložili pri vseh železnicah reklamacije za povrnitev dela vožnine in Vas prosimo vse v lastnem interesu, da nam blagovolite najpozneje do 20. junija poslati rekoman-dirano vožne liste vseh pošiljatev krme, sote in šotne stelje, da vam lahko izposluujemo refakcijo.

Da se dobi refakcija, se morajo izpolniti sledeči pogoji:

a) Blago mora biti oddano kot tovor in prevoziti na avstrijskih železnicah vsaj 51 km. Tovornina se mora plačati za vsaj 5.000 oziroma 10.000 kg na tovrni list in tudi drugače se morajo izpolniti določbe, ki veljajo za tovrno blago.

b) Kot prejemnik se mora v tovrnem listu navesti kaka občina ali podružnica kmetijske družbe, ki je v kraju, kjer je bilo pomanjkanje, ali kako takó društvo ali zveza (tudi kmetijska, hranilna, posojilna okrajna društva, rajfajznovke i. t. d.), kaka politična okrajna oblast ali pa c. kr. kmetijska družba za Štajersko v Gradcu. Pri onih pošiljativah, ki so odšle pred naznanjenim dnevom, se lahko na tovrnem listu zaznamuje tudi kak posestnik v kraju, kjer je bilo pomanjkanje, kot prejemnik. Prejemnik jamči za to, da so se oddale pošiljatve le kmetom v okrajih, ki so trpeli pomanjkanje in sicer samo za njihovo porabo v gospodarstvu.

c) Nakladati oziroma odkladati mora blago pošiljatelj, oziroma prejemnik. Če opravi to delo vsled naročila s te ali one strani železnice, se za to zaračunajo določene pristojbine po tozadevnih tarifih.

d) Na tovrnem listu mora končna postaja pripomniti, ali je prejemnik odkladal pošiljatev in ob enem potrditi, da se je blago z železnice odpeljalo s cestnimi vozovi.

e) Pri pošiljativah, ki so bile naslovljene na kako občino, mora občinski

II. Izkaz o kontokorentnem poslovanju zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca aprila 1909. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

posojilnice	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. marca 1909	—	—	9,017.998	97	2,190.758	38	—	—
Promet aprila 1909 . . .	320.974	73	363.502	50	122.259	66	63.703	—
Skupaj . . .	320.974	73	9,381.501	47	2,313.018	04	63.703	—
Proč vračila	—	—	320.974	73	63.703	—	—	—
Stanje dne 30. aprila 1909	—	—	9,060.526	74	2,249.315	04	—	—

B. Druge kmetijske zadruge in društva.

Kmetijske zadruge	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. marca 1909	—	—	1.311	42	950.812	58	—	—
Promet aprila 1909 . . .	—	—	—	—	12.696	49	11.535	94
Skupaj . . .	—	—	1.311	42	963.509	07	11.535	94
Proč vračila	—	—	—	—	7.324	37	—	—
Stanje dne 30. aprila 1909	—	—	1.311	42	956.184	70	—	—

Ves promet posojilnih društev zveze meseca aprila 1909	K	870.439.89
Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca aprila 1909	"	13.535.94
Stanje vseh vlog koncem aprila 1909	"	9,061.838.16
Stanje vsega kredita " " 1909	"	3,195.963.80
Uvoz blaga v aprila 1909	"	—
Izvoz " " " 1909	"	—
Skupni promet aprila 1909	K	—
Število pridruženih posojilnih društev koncem aprila 1909: 270.		
Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem aprila 1909: 65.		

predstojnik na tovrnem listu potrditi, da je občina v času, ko ji je pošiljatev došla, trpela pomanjkanje. Pri pošiljatev, ki so prišle na kako kmetijsko podružnico, oziroma kako enako društvo (kmetijsko društvo, kmetijsko okrajno društvo, hranilno in posojilno društvo, rajfajznovko i. t. d.), mora c. kr. kmetijska družba na

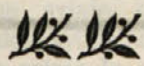
Štajerskem v Gradcu potrditi, da so se pošiljatev razdelile samo kmetom po občinah, kjer je bilo takrat ravno vsled suše pomanjkanje. Pri vseh pošiljatev, ki so šle na kmete pred dnevom naznaila, mora štajerska kmetijska družba v Gradcu potrditi, da je bil prejemnik ob času, ko je dobil pošiljatev, kmetovavec

v občini, ki je ravno takrat trpela pomanjkanje.

Samo na podlagi teh izpolnjenih in na vsakem tovrnem listu vidnih pogojev oskrbi naša zveza reklamacijo; ko se bo reklamaciji ugodilo, bo dobil opravičenec znesek, ki bo preostal po odbitju stroškov za reklamacijo.

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

Tverke Ph. Mayfarth & Co
samodelna „Syphonia“ je vendar najboljša škropilnica za vinograde, hmeljeve nasade, za zatiranje drevesnih škodljivcev, za pokončevanje listnih bolezni, odpravljanje grintovca in divje gorčice i. t. d. — Škropilnice za hrbet in na voz za 10, 15, 60 in 100 litrov tekočine brez in z petrolejsko mešanico. — Zahtevajte podobe in opise od **Ph. Mayfarth & Co.** tovarne za stroje, posebna tovarna za vinske stiskalnice in stroje za uporabo sadja.
Nagrajena z več ko 620 zlatimi in srebrnimi kolajnami i. t. d.
Wien II/1, Taborstrasse 71. 150—6
Obširni ceniki zastoj. — Zastopniki in preprodajalci zaželjeni.

Vsak živinorejec bi se moral seznaniti s koristnostjo svojih dobro uvedenih požiralnikov cevi, ki so se vedno z najboljšim uspehom rabile pri nape-njanju goved in konj. Zato se naj naročajo naravnost pri izdelovalcu

Alojz Vogl, nožar,
Neumarkt bei Salzburg.

Vsaka cev stane 4 K. Za kmetijske podružnice se daje velik popust. 276—3

Gospodje

naročevalci

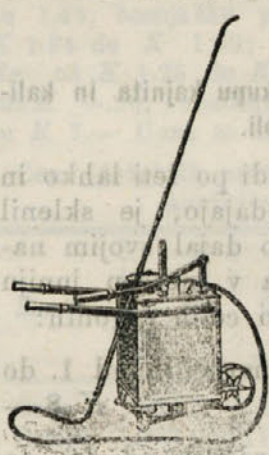
se uljudno naprosi-
jo, da se pri naro-
čevanju blaga skli-
cujejo na naš list.

Pokrepčevanje želečim
kmetovavcem
se priporoča krščanski vila-
hotel „Styria“ v toplicah

Gleichenberg.

Meščanske cene. Posebno
znižano pred- in poletni
dobi. 287—6

Stroj za beljenje „King“

s takoj dostopnimi kroglastimi
ventili za beljenje in des-
inficiranje hlevov, skladišč in
tvorniških prostorov, kakor tudi
za škropljenje in prašenje zelo
pripraven, pošilja za tvorniške

cene 283—5

Ig. Heller, Dunaj II.,

Praterstraße 49.

Zahtevajte cenike. :::: Iščemo zastopnike.

Superfosfate

rudninske in živalske, izvrstno, zanesljivo in ceno
fosforjevo gnojilo za vsako zemljo.

== Vsebina strogo zajamčena. ==

Zajamčen hiter učinek, največji pridelek.

Neobhodno potrebno za spomladno setev.

Nadalje

**amonijakove, kalijeve in so-
litarske superfosfate**

pošiljajo vse 33a—12

tvornice za umetna gnojila, trgovci, kme-
tijske podružnice in društva.

Pisarna: Praga, Na Přikopech 17.

Subvencijski merjasci.

Naši cenjeni člani bodo dobili po možnosti in sred-
stvih, ki so na razpolago, subvencijske merjasci le tedaj,
če nam bodo vposlali pravilno izpolnjene reverse s
30 K za vsakega merjasca potom podružnic najpozneje
do 15. marca.

Praviloma se lahko na enem kraju nastavi le en
merjasec; če se jih rabi več, mora načelstvo podružnice
to potrditi.

V Gradcu, 1. januarja 1909. 17—W

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske
družbe na Štajerskem.

Oznanila v „Gospodarskem Glasniku“
dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

D. Rakusch

veletrgovina z železom

== Celje, Štajersko ==

daje po najnižjih cenah:

valjane traverze, stare šinje za stavbe.
Roman- in Portland-cement.

Vodovodne cevi iz kovanega železa.

Kmetijski stroji:

rezalnice, mlatilnice, geplji i. t. d.

Žične mreže in bodeča žica za ograjevanje okolov
za perutnino, vrtov i. t. d. 248—5

■■■ Vse vrste umetnih gnojil. ■■■

Poskusiti
je boljše ko
preskušati.

Natančne preskušnje

so pokazale, da se **Schichtovo milo** v vsaki vodi —
bodisi mrzla ali topla, trda ali mehka — hitro in
močno peni; to milo prodira lahko in hitro v vlakna,
razkroji nesnago zelo hitro, ne da bi vlakna kakorkoli
poškodovale. Schichtovo milo je popolnoma čisto in
brez jedkih snovi; že desetletja se izdeluje vedno
enake kakovosti iz najboljših snovi. Raba tega mila
za **vsako** snajenje in za vsako **perilo** je pametna
in pomenja za vsako gospodinjstvo velike prihranke
na času, delu in denarju.

257—6

Köflaško ali Neustifter (Schöckel) apno

za tuje odjemavce celih vagonov 1 K 50 v
meterski stot od Gradca, Köf-
laški kolodvor. 242—3

S. & M. Krohn
v Gradcu.

Ure na obroke

dobi vsakdo.

Štv. 72. prava 14 karatna zlata Plaqué ura za
gospode ali dame, fino gravirano kolesje na ka-
menih, K 20.— Ista z dvojnimi pokrovcem K 25.—

Štv. 73. Prava srebrna ura za gospode ali dame,
s tremi zelo močnimi srebrnimi pokrovcem, obilno
gravirana, s sliko konja, jelena, leva ali pokra-
jine, dobro kolesje, točno regulirana K 30.—

Štv. 74. Zadnja novost: Srebrna osemndnevna
remonterka za gospode, ki teče enkrat navita ne-
prenehoma 8 dni, na rubinih vidno zunaj K 35.—

Štv. 75. Prekrasna tula monterka za gospode
ali dame s 3 pokrovcem in pozlačeno krono, za-
nesljivo kolesje K 18.—

Štv. 76. Niklasta monterka za dečke, odprta,
moderna in lepo gravirana K 8.—

Cene se razumejo na obroke po 2 K mesečno;
pri naročilu pa se mora polovica zneska poslati
naprej ali pa plačati po povzetju.

Wiener Uhrenhaus Heinrich Weiss
Dunaj XIV, 1/L. G. 259—24

2 kroni mesečno.

Mišarski tečaj.

C. kr. štajerska kmetijska družba v Gradcu je spora-
zumno s štajerskim sadjarskim društvom v Gradcu skle-
nila, da bo dala tudi letos prirediti praktične kurze o
lovu krtic od izkušenega strokovnjaka.

P. n. podružnice so s tem vabljeni, naj pošljejo svoje
prošnje za prireditve enakih tečajev osrednjemu odboru
kmetijske družbe v Gradcu.

Pokončevanje miši in krtic pri posameznih strankah
se bo vršilo na njih stroške.